

YEVROPA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH ASOSLARI VA MUAMMOLARI

Adxamov Nursulton Akmalidin o'g'li
Toshkent davlat yuridik universiteti
magistratura bosqichi talabasi
nursultonadxamovs@gmail.com

Annotatsiya. Maqola Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida investitsiya faoliyatini huquqiy tartibga solishni, Yevropa Ittifoqi doirasida investitsiyalarni samarali boshqarish muammolari hamda istiqbollarni o'rganish hamda muammolarni bartaraf etish yuzasidan taklif va mulohazalar berishga bag'ishlangan.

Tadqiqot natijasida Yevropa Ittifoqida investitsion munosabatlar hamda investitsion nizolarga olib keluvchi sabablar tahlil qilindi. Ushbu investitsiyani tartibga solish bilan bog'liq kamchilik va muammolar mualliflik xulosalari asosida asoslab berilgan.

Chet el qonunchiligi, yuridik adabiyoti, shuningdek, mutaxassislarning yozgan maqolalari tahlili asosida investitsiya huquqiy munosabatlarida ishtirok etuvchi yuridik shaxslarning davlat nomidan ish yuritish vakolatlarini aniqlash bilan bog'liq investitsiya nizolarini ko'rib chiqish doirasida Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida investitsiya huquqiy munosabatlarida davlat ishtirokini huquqiy tartibga solishda bir xillik yo'q degan xulosaga kelish mumkin. Shunga ko'ra, Yevropa Ittifoqida investitsion nizolarni kamaytirish yuzasidan ilmiy asoslarga tayangan holda bir qancha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Yevropa Ittifoqi, investitsion faoliyat, ommaviy huquq, yuridik shaxs, xalqaro investitsiya huquqi, investitsiyaviy nizolar, investitsiyalarni boshqarish.

Abstract. The article is devoted to studying the legal regulation of investment activities in the EU countries, the problems and prospects of effective management of investments within the European Union, and making suggestions and comments on solving the problems.

As a result of the research, investment relations in the European Union and reasons leading to investment disputes were analyzed. The shortcomings and problems related to the regulation of this investment are justified on the basis of the author's conclusions.

Based on the analysis of foreign legislation, legal literature, as well as articles written by experts, within the framework of the review of investment disputes related to the determination of the powers of legal entities participating in investment legal relations to act on behalf of the state, a legal regulation of state participation in investment legal relations in the EU countries. it can be concluded that there is no difference. Accordingly, a number of proposals have been developed based on scientific principles to reduce investment disputes in the European Union.

Key words: European Union, investment activity, public law, legal entity, international investment law, investment disputes, investment management.

Аннотация. Статья посвящена изучению правового регулирования инвестиционной деятельности в странах ЕС, проблемам и перспективам эффективного управления инвестициями в рамках Европейского Союза, а также внесению предложений и замечаний по решению проблем.

В результате исследования были проанализированы инвестиционные отношения в Европейском союзе и причины, приводящие к инвестиционным спорам. На основании сделанных автором выводов обосновываются недостатки и проблемы, связанные с регулированием данного инвестирования.

На основе анализа зарубежного законодательства, юридической литературы, а также статей, написанных экспертами, в рамках рассмотрения инвестиционных споров, связанных с определением полномочий юридических лиц, участвующих в инвестиционных правоотношениях, действовать от имени государства. По правовому регулированию участия государства в инвестиционных правоотношениях в странах ЕС можно сделать вывод, что разницы нет. Соответственно, на основе научных принципов был разработан ряд предложений по сокращению инвестиционных споров в Европейском Союзе.

Ключевые слова: Европейский Союз, инвестиционная деятельность, публичное право, юридическое лицо, международное инвестиционное право, инвестиционные споры, управление инвестициями.

Investitsiyon faoliyat Yevropa Ittifoqi uchun katta ahamiyatga ega, chunki u Yevropa korxonalarining rivojlanishi va raqobatbardoshligi o'sishini ta'minlaydi. Yaqin vaqtgacha investitsiyalar bilan bog'liq masalalar Yevropa Ittifoqining erkin savdo bitimiga kiritilmagan va faqatgina a'zo davlatlarning xalqaro shartnomalari asosida tartibga solingan edi. Biroq, Lissabon shartnomasi¹ kuchga kirgandan hamda Yevropa Ittifoqiga Ittifoq umumiy savdo siyosatining bir qismi bo'lgan investitsiya siyosati sohasida qaror qabul qilish huquqi berilgandan so'ng vaziyat o'zgardi. Shundan so'ng, savdo bitimlari Yevropa Ittifoqining uchinchi mamlakatlar bilan investitsion aloqalarini tartibga solishning asosiy vositalaridan biri bo'lib qoldi.

Mavzuga batafsil kirishdan avval Yevropa Ittifoqining zamonaviy dunyo iqtisodiyoti va siyosatidagi o'rni va roli haqida to'xtalib o'tamiz. Hozirgi kunga kelib, 500 milliondan ziyod aholisi bo'lgan 27 ta davlatni o'z ichiga olgan Yevropa Ittifoqi dunyodagi eng yirik iqtisodiy va siyosiy integratsiya birlashmasidir va zamonaviy dunyo iqtisodiyotida yetakchilardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, jahon iqtisodiyotidagi o'sish omilini (jahon yalpi ichki mahsuloti), Xitoy, Hindiston, boshqa bir qator rivojlanayotgan mamlakatlar, shuningdek Rossiyaning

¹ Lissabon shartnomasi – 2007-yil 13-dekabrda Lissabondagi Jeronimos shahrida Yevropa Ittifoqi sammitida imzolangan xalqaro shartnoma.

ulushi hisobga olinsa, kelajakda Yevropa Ittifoqining ulushi kamayadi. IMEMO² tomonidan berilgan prognozlarga ko'ra, 27 mamlakatda Yevropa Ittifoqining ulushi, 2005-yilda 23,7 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2020-yilda esa dunyo yalpi ichki mahsulotining 17,6 foizini tashkil qildi. 2008-yilda boshlangan global moliyaviy-iqtisodiy inqiroz butun Yevropa Ittifoqi va uning alohida davlatlar dunyo iqtisodiyotidagi mavqeiga salbiy ta'sir ko'rsatdi.

Yevropa Ittifoqi Yevropa hamjamiyati doirasidagi investorlarning huquqlari va majburiyatlarini tartibga solmaydi, chunki bu masalalarni uning a'zo davlatlari vakolatiga qo'yadi. Amsterdam shartnomasining³ qoidalariga ko'ra, Yevropa Ittifoqi Yevropa va xorijiy investorlar uchun faqat **tadbirkorlik erkinligini** va ichki bozorda **kapital harakatini** kafolatlaydi (Yevropa Ittifoqiga a'zo davlatlarning ayrim cheklovlari hisobga olingan holda). Yangi Lissabon shartnomasida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar masalasi Yevropa Ittifoqining mutlaq vakolatiga kiradigan Umumiy savdo siyosati sohasiga tegishli ekanligi belgilab qo'yildi. Biroq, Lissabon shartnomasi ushbu umumiy qoidadan tashqariga chiqmaydi – unda Yevropa Ittifoqining umumiy investitsiya siyosatini ishlab chiqish zaruriyatining aniq ko'rsatmalari mavjud emas. Shunday qilib, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarning sarmoyaviy harakatlari Bryusselda qabul qilingan me'yorlar bilan emas, balki ular hukumatlarining harakatlari bilan belgilanadi.

Bevosita Yevropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlardagi **iqtisodiy nizolar** masalasiga to'xtalib o'tadigan bo'lsak, yuridik adabiyotlarda keltirilishicha, xalqaro huquqdagi investitsiya nizosi deganda davlat va chet el investorlari o'rtasida ikkinchisining birinchisining hududidagi investitsiyalari bilan bog'liq huquqiy nizo tushuniladi.

Investitsiyalarni muhofaza qilishni tartibga soluvchi hamda investitsion nizolarni hal qilish bo'yicha asosiy manbalar quyidagilardir:

- ko'p tomonlama investitsiyalarni kafolatlash agentligini tashkil etish bo'yicha 1985-yilda qabul qilingan Vashington konvensiyasi – MIGA;

- 1976-yildagi Xalqaro savdo huquqi bo'yicha Birlashgan Millatlar Tashkilotining arbitraj qoidalari (UNCITRAL);

- Birlashgan Millatlar Tashkiloti Chet ellik arbitraj qarorlarini tan olish va ijro etish to'g'risidagi 1958-yilda qabul qilingan Nyu-York konvensiyasi;

- 1961-yildagi Tashqi savdo arbitraji to'g'risidagi Yevropa konvensiyasi;

- investitsiyalarni targ'ib qilish va himoya qilish bo'yicha ikki tomonlama hukumatlararo bitimlar.

Kambag'al Yevropa Ittifoqi mamlakatlaridagi investitsiya faoliyati faqatgina mintaqaviy siyosat, transchegaraviy hamkorlik dasturi va boshqalar bilan tartibga solinadi. Shunga qaramay, aksariyat ekspertlar Markaziy va Sharqiy Yevropa davlatlarining umumiy Yevropa bozoriga mansubligi, Yevropa Komissiyasi

² IMEMO - g'arb va rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtisodiy, ichki, tashqi va harbiy siyosatini, shuningdek global muammolarni, jahon iqtisodiyoti va xalqaro munosabatlarni yanada kengroq tahlil qiladigan ilmiy tadqiqot markazi.

³ Amsterdam shartnomasi – Yevropa Ittifoqi shartnomasiga o'zgartirish kiritish yuzasidan 1997-yil 2-oktabrda imzolangan hamda 1999-yil 1-mayda kuchga kirgan shartnoma.

tomonlari bilan investitsiya xavfsizligining asosiy kafolatlari, ishchi kuchining arzonligi va yaxshi tayyorgarligi, katta Sharqiy Yevropa bozorining to'yinmaganligi, uning geografik jihatdan Yaqin Sharqning strategik muhim mintaqasiga yaqinligi 2000-yillarda Sharqiy Yevropada investitsiya portlashining hal qiluvchi omillari bo'lib xizmat qilganligini e'tirof etishadi.

A.K.Makarenko *“Yevropa Ittifoqining erkin savdo shartnomalarida investitsiya faoliyatini tartibga solish istiqbollari”*⁴ nomli ilmiy ishida yozishicha, yaqinlashish siyosati yoki Yevropa Ittifoqining ayrim mintaqalari va tarmoqlari darajasida iqtisodiy rivojlanishga sarmoyalarni nazarda tutadigan Yevropaning mintaqaviy siyosati kambag'al mintaqalarga **yagona Yevropa bozorida** raqobatlashishga va yanada rivojlangan hududlarni egallashga yordam beradi. Ushbu siyosat xalqaro tashkilotlar, shu jumladan BMT va OECD e'tiborini tortdi va ularning ijobiy fikrlarini shakllantirdi.

Bugungi kunda Yevropa Ittifoqining investitsiyaviy huquqida quyidagi asosiy yo'nalishlar mavjud:

- kapital harakatini huquqiy tartibga solish;
- qimmatli qog'ozlar bozoridagi munosabatlarni huquqiy tartibga solish;
- to'lovlar harakatini huquqiy tartibga solish;
- investitsiya bo'yicha nizolarni hal qilish.

Hozirda Yevropa Ittifoqi investitsiya huquqining asosiy manbalari direktivalar va qoidalar, xalqaro huquqiy shartnomalar normalari va sud qarorlari hisoblanadi. Aynan investitsiya sohasida tuziladigan ko'p tomonlama shartnomalar universal va mintaqaviyga bo'linadi.

Ulardan dastlabkilari: 1965-yilgi *“Hukumat va boshqa davlat fuqarolari o'rtasidagi investitsiya nizolarini hal qilish tartibi to'g'risida”*gi Vashington konventsiyasi, 1985-yilgi *“Xalqaro investitsiyalarni kafolatlash agentligini tashkil etish to'g'risida”*gi Seul konventsiyasi, shuningdek, GATT/JST – *“Savdo to'g'risida”*gi bitim asosida imzolangan shartnomalar, *“Intellektual mulk huquqlarining savdo bilan bog'liq jihatlari to'g'risida”*gi bitim (TRIPS).

Yevropa Ittifoqi investitsiyalar va investorlarning huquqlarini himoya qilishga katta ahamiyat beradi. Ko'pgina Yevropa Ittifoqiga a'zo davlatlarda investitsiya qonunchiligi yaxshi ishlab chiqilgan, ammo uyg'unlashtirish, ya'ni umumlashtirish juda ko'p vaqt va kuch sarflaydigan jarayon hisoblanadi. Shuningdek, iqtisodchi L.A.Zubchenko o'z maqolasida yozishicha, **“Yevropa Ittifoqida investitsiya faoliyatini huquqiy tartibga solish** muammosi nisbatan yangi bo'lib, Yevropa Ittifoqining asosiy qonunchiligida investitsiyalarni tartibga solish bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri qoidalar mavjud emas, shuning uchun Yevropa Ittifoqi darajasidagi investitsiya faoliyati qonun hujjatlarini uyg'unlashtirish maqsadida chiqarilgan Kengash ko'rsatmalari bilan tartibga solinadi.”⁵ Shunga ko'ra, Yevropa Ittifoqining investitsiya qonunchiligi moliya-kredit tashkilotlari nazorat qiluvchi

⁴ Статья: “Регулирование инвестиционной деятельности в соглашениях Европейского Союза о свободном торговле” / Макаренко Анастасия Кирилловна / 2016.

⁵ Статья: “Антикризисная политика на уровне ЕС и в отдельных странах Европы” / Л.А.Зубченко / 2011.

organlar nazorati ostida bo'lgan yagona bozorni tashkil etuvchi milliy nazorat organlarining o'zaro e'tirof etish tamoyillariga asoslangan qonuniy majburiy muvofiqlashtiruvchi va birlashtiruvchi direktivalar va normalar tizimiga asoslangan. Tegishli huquqiy hujjatlar Yevropa Komissiyasi, Qimmatli qog'ozlar bo'yicha Yevropa qo'mitasi va Qimmatli qog'ozlar va bozorlar bo'yicha Yevropa agentligi takliflari asosida shakllantiriladi.

Yuridik fanlari nomzodi Lukinskaya Mariya Petrovnaning tadqiqotlarida aytilishicha, **Yevropa Ittifoqining asosiy maqsadlaridan biri** Yevropa Ittifoqiga a'zo davlatlar o'rtasida kapital harakatiga qo'yiladigan barcha cheklovlarni taqiqlashdir. Ushbu maqsadga erishish uchun Yevropa Ittifoqidagi investitsiya faoliyatini tartibga solishga qaratilgan bir qator ko'rsatmalar qabul qilingan. Xususan, 2004-yil 21-aprelda qabul qilingan 2004/39/EC-sonli yo'riqnoma moliya aylanmalari bozorida Qimmatli qog'ozlar bozorining asosiy tushunchalarini belgilaydi. 1993-yil 15-martda qabul qilingan *“Investitsiya firmalari va kredit tashkilotlari kapitalining yetarliligi to'g'risida”*gi 93/6/EEC-sonli qarorida investitsiya xizmatlarini ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining ustav kapitalining minimal hajmiga talablar mavjud. 1997-yil 3-martda qabul qilingan *“Investorlarning huquqlarini himoya qilish uchun kompensatsiya sxemalari to'g'risida”*gi 97/9/EC-sonli ko'rsatmasida Yevropa Ittifoqining barcha a'zo davlatlari investitsiya firmasi pul to'lay olmasa, investorlarning zararlarini qoplash uchun bir yoki bir nechta kompensatsiya sxemalari bilan investorni ta'minlashga majbur ekanligi belgilab qo'yilgan. Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu Yevropa Ittifoqining moliyaviy yo'riqnomalari Yevropa Ittifoqidagi milliy investitsiyalar va qimmatli qog'ozlar bozorining muqim va doimiy tartibga solinishi to'g'risidagi savolga to'liq javob bermaydi. Ular bunday tartibga soluvchilarning funktsiyalari va vakolatlariga zaruriy talablarni faqat tartibga solish yo'nalishlari va ko'rsatmalarini kiritish orqali o'rnatadilar. Shunga ko'ra, Yevropa Ittifoqiga a'zo davlatlarning investitsiya faoliyati va qimmatli qog'ozlar bozorini tartibga soluvchilari faoliyatining ichki protsedurasi masalalari milliy qonunchilik bilan tartibga solinadi. Yevropa Ittifoqi mamlakatlari bunday tartibga solishning turli xil modellaridan foydalanadilar.⁶

Endi esa ba'zi Yevropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlarning investitsiyalarni boshqarishga oid munosabatlardagi **farqlariga** to'xtalib o'tsak. Ushbu tafovutlar bevosita Yevropa Ittifoqi doirasida yagona qonunchilikning vujudga kelishiga to'sqinlik qilmoqda. Dastlab, Yevropaning rivojlangan davlatlaridan biri Fransiyadagi investitsion faoliyatdagi boshqaruvni yoritamiz. Frantsiya fuqarolik huquqida “xalq ta'limi” tushunchasi mavjud emas, uning o'rnini “davlat xizmati” tushunchasi egallaydi. “XIX asrda, aniqrog'i 1873-yilda, davlat hokimiyati tushunchasi o'z o'rnini davlat xizmati tushunchasiga bo'shatib bergan.”⁷ Fransiyalik professor Lui Rolan (ommaviy xizmatlar maktablaridan birining nomi uning ismi bilan atalgan) aytganidek, ommaviy xizmatlarning ta'rifida **uchta juda**

⁶ Шеленкова Н.Б. «Современные правовые проблемы евроинтеграции»: д.ф.-м.н., юрист. / М., 2006.

⁷ Талапина Е.В. «Сравнительно-правовой ежегодник», Москва: Норма, 2004. Р. 136–151. 2018-04-01 // 121

oddiy g'oya yashiringan. Birinchisi – tadbirkorlik g'oyasi: har bir davlat xizmati o'z shaxsiy tarkibiga, mol-mulkiga ega, ma'lum bir natijaga erishish uchun qonuniy tartib va metodlardan foydalanadi. Ikkinchisi – jamoaviy ehtiyojlarni qondirish g'oyasi. Uchinchisi, xizmatni u yoki bu darajada boshqaradigan hukumatga (ma'muriyatga) bog'liqlik g'oyasi.⁸

Fransiyadagi ommaviy huquqiy tashkilotlar faqat ma'muriy huquqiy munosabatlarning subyektlari hisoblanadi. Shunday qilib, davlat bilan bevosita bog'liq bo'lgan davlat xizmati davlat nomidan ish yuritadigan investitsiya huquqiy munosabatlarning yagona subyekti hisoblanadi.

Germaniyada barcha yuridik shaxslar xususiy va ommaviy yuridik shaxslarga bo'linadi. Xususiy va ommaviy yuridik shaxslar to'laqonli va mustaqil huquq subyektlaridir. Yuridik shaxsning huquqiy layoqati u davlat reyestriga – kasaba uyushmalari reyestriga, mas'uliyati cheklangan jamiyatlar va aksiyadorlik jamiyatlari savdo reyestriga (yuridik shaxsni tashkil qilishning tartibga solish tizimi) kiritilgan paytdan yoki tashkil etilgan paytdan boshlab paydo bo'ladi.⁹ Shuni ta'kidlash kerakki, nemis huquqiy tizimida Germaniyadagi investitsiya faoliyatini tartibga solishga oid yagona qonun va organ mavjud emas.

Yevropa Ittifoqining ikki mamlakati, Germaniya va Frantsiya misolidan ko'rinib turibdiki, ommaviy huquq subyektlari va uni ifodalovchi yuridik shaxslarning tushunchalaridagi **sezilarli farq** Yevropa Ittifoqi investitsiya qonunchiligining rivojlanishiga jiddiy to'siq bo'lib kelayotgan sabablardan biri sifatida xizmat qilmoqda. Bu esa davlatlarning investitsiyaga oid huquqiy munosabatlardagi ishtiroki masalalariga taalluqli **nizolarni keltirib chiqarmoqda**.

Yevropa Investitsiya Banki Iqtisodiy Departamenti direktori Debora Revoltellaning ta'kidlashicha, investitsiya nizolarini hal qilish xalqaro markazi va boshqa hakamlik organlari, investitsion huquqiy munosabatlarda ishtirok etuvchi yuridik shaxslarning davlat nomidan ish yuritish vakolatlarini aniqlash bilan bog'liq investitsiya nizolarini o'rganish davomida quyidagi xulosalarga kelishadi:

- agar investitsiya huquqiy munosabatlarida ishtirok etadigan yuridik shaxsning harakatlarida davlat funktsiyalarini amalga oshirish alomatlari ko'rinadigan bo'lsa, unda bunday harakatlar davlat tomonidan sodir etilgan harakatlar sifatida baholanadi;

- investitsiya huquqiy munosabatlarida ishtirok etadigan yuridik shaxsning harakatlari, agar davlat (davlat organi) bunday yuridik shaxsning nazorat paketi egasi bo'lsa, davlat tomonidan sodir etilgan harakatlar sifatida baholanishi kerak;

- agar yuridik shaxs, milliy qonunchilikka muvofiq, alohida toifadagi yuridik shaxs bo'lsa, yuridik shaxsning harakatlari davlatning harakatlari sifatida kvalifikatsiya qilinishi mumkin emas.

Ushbu xalqaro markazlar tomonidan ishlab chiqilgan xulosalarni majburiy tUSDagi normalar sifatida belgilash hamda ularga barcha Yevropa Ittifoqiga a'zo

⁸ Rolland L. Précis de droit administratif. Paris, Dalloz, coll. Petits Précis, 9ème édition, 1947. P. 2.

⁹ Юридические лица по гражданскому праву зарубежных стран: монография / О. В. Гаврилюк, Н. И. Гайдаенко, Д. О. Грачев и др.; отв. редактировать. Н. Г. Семилютин. Москва: ИЗиСП, ИНФРА-М, 2015.

mamlakatlar amal qilishi kerak. Shundagina tushunchalar o'rtasidagi farqlar sabab kelib chiqadigan investitsion nizolar ko'lamining kamayishiga erishish mumkin.

Shunday qilib, investitsiyalarning ta'rifi, fuqarolik muomalasidagi davlat yuridik shaxslari nomidan ish yuritadigan yuridik shaxslarning huquqiy tabiati va huquqiy holati to'g'risidagi xorijiy qonunchilikni tahlil qilish bizni shunday xulosaga kelishga imkon beradi: **investitsion huquqiy munosabatlar Yevropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlarda bir xillikdan farq qiladi.** Ommaviy huquq subyektlari va uni ifodalovchi yuridik shaxslarning tushunchalaridagi sezilarli farq YI investitsiya qonunchiligining rivojlanishiga jiddiy to'siq bo'lib kelayotgan sabablardan biri sifatida xizmat qilmoqda. Bu esa davlatlarning investitsiyaga oid huquqiy munosabatlardagi ishtiroki masalalariga taalluqli **nizolarni keltirib chiqarmoqda.** Bunga qo'shimcha ravishda yana shuni xulosa qilish mumkinki, turli nufuzli xalqaro tashkilotlar investitsion huquqiy munosabatlarda ishtirok etuvchi yuridik shaxslarning davlat nomidan ish yuritish vakolatlarini aniqlash bilan bog'liq investitsiya nizolari bo'yicha o'z xulosalarini berishgan, biroq ushbu xulosalar majburiy harakterga ega emasligi uchun investitsion nizolar sodir bo'lishda davom etmoqda.

Yuqoridagi kabi investitsion nizolarga sabab bo'luvchi bir qancha muammolarni hal qilish uchun, bizningcha, quyidagilarga ahamiyat berish darkor:

Birinchi, Yevropa Ittifoqi Kengashi boshchiligida a'zo davlatlar investitsion faoliyatini tartibga soluvchi yagona normativ hujjat yaratilishi kerak. Ushbu hujjat bilan investitsion faoliyat subyektlari va obyektlari, shuningdek, subyektlarning maqomi, huquq va majburiyatlari aniq belgilab qo'yilishi kerak.

Ikkinchi, Yevropaning turli mamlakatlaridagi ommaviy huquq subyektlari va uni ifodalovchi yuridik shaxslarning tushunchalaridagi farq yo'qqa chiqarilishi kerak. Buning uchun esa, avvalo, Yevropa Ittifoqi Kengashi bilan kelishgan holda har bir Yevropa davlati o'z milliy qonunchiligidagi keltirilgan masalaga oid tushunchalarni belgilashi kerak. Bu esa o'z navbatida Yevropa Ittifoqi investitsiya qonunchiligining rivojlanishiga to'siq bo'layotgan sabablardan birini yo'qotishga xizmat qiladi.

Shu o'rinda O'zbekistonning Yevropa Ittifoqi bilan o'zaro munosabatlariga to'xtalib o'tish lozim. O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvida YI bilan hamkorlik alohida o'rin tutadi. Tashkilot TASHKILOT TASIS dasturi doirasida O'zbekistonga texnikaviy yordam ko'rsatadi. 1999-yil 1-iyulda O'zbekiston bilan YI o'rtasida Sheriklik va hamkorlik to'g'risidagi bitim ratifikatsiya qilingan. Bu bitim siyosiy, iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy, ijtimoiy, madaniy-ma'rifiy aloqalar rivoji uchun imkoniyat tug'dirdi. Jumladan, tomonlar o'zaro savdoda bir-birlariga eng qulay sharoit yaratadilar, bir-birlariga tegishli tovarlarni o'z hududlari orqali erkin tranzit qilishni ta'minlaydilar.

O'zbekistonning Yevropa Ittifoqi bilan aloqalari yildan yilga o'z rivojini topib bormoqda. Jumladan, joriy yilning 27-oktabr kuni Qozog'istonning Ostona shahrida "Markaziy Osiyo – Yevropa Ittifoqi" formatidagi delegatsiya rahbarlarining majlisi bo'lib o'tdi hamda unda Prezident Shavkat Mirziyoyev nutq

soʻzladi. Oʻzbekiston Prezidenti mintaqamiz davlatlari va Yevropa Ittifoqi oʻrtasidagi madaniy, siyosiy va boshqa masalalar yuzasidan hamkorlikni izchil chuqurlashtirib borish boʻyicha ustuvor tashabbuslarni ilgari surdi. Xususan, Shavkat Mirziyoyev taʼkidlaganidek, “birgalikdagi saʼy-harakatlar natijasida Markaziy Osiyoda mutlaqo yangi siyosiy muhit vujudga keldi. Bir necha oʻn yillar mobaynida yigʻilib qolgan, hal etilishiga hech kim ishonmay qoʻygan koʻplab muammolar bir necha yil davomida bartaraf etildi”. Prezidentimiz nutqining yakunida Oʻzbekiston Respublikasi mamlakatlarimiz barqaror taraqqiyoti, ravnaqi va farovonligi yoʻlida “Markaziy Osiyo – Yevropa Ittifoqi” formatidagi ochiq, tizimli va sermahsul mulqotning tarafdori ekanini yana bir bor taʼkidladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Investment report 2019/2020: accelerating Europe’s transformation;
2. Yevropa Investitsiya Banki Iqtisodiy Departamenti direktori Debora Revoltella bayonoti. 2020-yil;
3. Талапина Е.В. «Сравнительно-правовой ежегодник», Москва: Норма, 2004. Р. 136–151. 2018-04-01 // 121;
4. Юридические лица по гражданскому праву зарубежных стран: монография / О. В. Гаврилюк, Н. И. Гайдаенко, Д. О. Грачев и др.; отв. редактировать. Н. Г. Семилютин. Москва: ИЗиСП, ИНФРА-М, 2015.;
5. Rolland L. Précis de droit administratif. Paris, Dalloz, coll. Petits Précis, 9ème édition, 1947. Р. 2.;
6. Шеленкова Н.Б. «Современные правовые проблемы евроинтеграции»: д.ф.-м.н., юрист. / М., 2006.;
7. Статья: “Регулирование инвестиционной деятельности в соглашениях Европейского Союза о свободном торговле” / Макаренко Анастасия Кирилловна / 2016.;
8. Статья: “Антикризисная политика на уровне ЕС и в отдельных странах Европы” / Л.А.Зубченко / 2011.;
9. Статья: “Экономическая стабильность, фискальная консолидация и долгосрочные инвестиции после кризиса” / Ф. Бассанини, Э. Ревильо [Электронный ресурс] - <http://www.oecd.org/finance/finance-markets/48609330.pdf>
10. Шукуров, М. Н. (2021). Курашшиларнинг организмига кластерланган махсус тайерлов техник машқларининг таъсири. Наманган Давлат Илмий Ахборотномаси, 366-369.
11. Latyshev, M., & Holovach, I. (2021). Improvement of the Technical and Tactical Preparation of Wrestlers with the Consideration of an Individual Combat Style. SportMont, (19), 23-28.
12. Tajibayev, S. (2020). Improvement Of Technical And Tactical Movements Of Wrestlers On The Basis Of Differential Approach, Taking Into Account The Morphological Characteristics. Scienceweb academic papers collection.

13. Khojaniyozov, B. I. (2021). Teaching wrestling as a national sport in higher educational universities. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(7), 259-266.
14. Холиқов, Б. Х. (2020). МАЛАКАЛИ КУРАШЧИЛАРНИ ТАЙЁРЛАШДА ТЕХНИК УСУЛЛАРНИ БАЖАРИШ СИФАТИНИНГ ЎРНИ. *Fan-Sportga*, (5), 41-43.
15. Mizamovich, P. R. (2022). Enhancing the Technical Preparation in Kurash. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 12, 54-55.
16. Mizamovich, P. R. (2022). Development of Physical Qualities of Kurash Wrestling Girls. *Eurasian Research Bulletin*, 12, 55-57.
17. Artikov, Z. S., & Khakimov, D. U. (2022). MECHANISMS FOR IMPROVING ATTRACTION INVESTMENT OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE SAMARKAND REGION. *Results of National Scientific Research*, 1(6), 368-378.
18. Khidirovich, K. B. (2022, April). DEVELOPING TECHNICAL AND TACTICAL TRAINING OF SKILLED WRESTLERS. In *E Conference Zone* (pp. 193-195).
19. Холиқов, Б. Х. (2022). МАЛАКАЛИ КУРАШЧИЛАРНИНГ ЖИСМОНИЙ ВА ТЕХНИК-ТАКТИК ТАЙЁРГАРЛИК ВОСИТАЛАРИ НИСБАТИНИ ОПТИМАЛЛАШТИРИШ. *Fan-Sportga*, (1), 28-31.
20. Artikov, Z. S. (2022). BELBOG 'LI KURASHCHILARDA MUVOFIQLIK VA SPORT MAHORATINI TAKOMILLASHTIRISH. *Scientific progress*, 3(1), 594-597.
21. Romanova, S., Maryanova, S., & Naumov, A. (2021, November). Analysis of the Key Financial Factors Affecting the Profitability of Enterprises in the Context of the Digitalization of the Economy. In *Second Conference on Sustainable Development: Industrial Future of Territories (IFT 2021)* (pp. 260-265). Atlantis Press.
22. Artikov, Z. S. (2022). 13-14 YOSHLI BELBOG'LI KURASHCHILARNING KUCH SIFATLARINI TARBIYALASH. *Scientific progress*, 3(1), 598-603.
23. Холиқов, Б. Х. (2021). КУРАШЧИЛАРНИНГ ТЕХНИК ТАЙЁРГАРЛИГИДА ЯНГИ ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ УСЛУБИЯТИ. *Fan-Sportga*, (3), 23-24.